

Værdiprogram for fremtidens plejehjem i Guldborgsund Kommune

Introduktion

Forord

‘Det skal være attraktivt at bo i plejebolig i Guldborgsund Kommune – det må gerne være noget man ser frem til, når man ikke længere kan bo i eget hjem’

*Vision for fremtidens plejeboligstruktur i Guldborgsund Kommune,
Ældre og Omsorgsvalget, januar 2025*

Guldborgsund Kommunes byråd godkendte i februar 2025 en politisk vision samt en 10 års masterplan for fremtidens plejeboligstruktur, hvis primære sigte er at sikre, at Guldborgsund Kommune i 2034 har:

- Et tilstrækkeligt antal plejeboliger der, hvor behovet er
- Attraktive, moderne, tidssvarende og fleksible plejeboliger
- Økonomisk og organisatorisk bæredygtig drift
- Plejehjem med gode arbejdsforhold- og miljøer

Som baggrund for vision og masterplan blev der foretaget en kapacitetsanalyse, der tog højde for befolkningsfremskrivningen, den geografiske fordeling af kommunens 80+ årige samt placeringen og kvaliteten af den nuværende plejeboligkapacitet. Det blev på denne baggrund besluttet, at masterplanen både skulle rumme et bygge-, renoverings- og afviklingsspor, der i de kommende 10 år skulle virkeliggøres.

Som et led i denne virkeliggørelse har Ældre og Omsorgsudvalget udformet dette værdiprogram, der på en række punkter folder den politiske vision ud, og som skal være en tværgående ledestjerne for de lokale bygge- og renoveringsprogrammer. Værdierne anviser, hvordan plejehjemmets fysiske rammer skal skabe grundlag for et godt og værdigt liv på plejehjem og favne både beboere, pårørende og medarbejdere.

Det har været vigtigt for udvalget at inddrage perspektiver fra både borgere, medarbejdere og videnspersoner i udformningen, og værdiprogrammet er blevet til over en inspirationsdag med faglige oplæg samt tre workshops med deltagelse af interessenter, medarbejdere og ledere¹.

En stor tak skal lyde til alle, der har bidraget med viden, erfaring og engagement i processen.

Udvalget glæder sig til det videre forløb og ser frem til at se fremtidens plejehjem i Guldborgsund træde frem.

Med venlig hilsen

Ældre og Omsorgsudvalget, Guldborgsund Kommune

De 9 værdier

#1 Hjemlighed i boligen

Vi vil skabe plejehjem, hvor beboerne føler sig hjemme

Boligen er kernen i beboernes liv på et plejehjem og der, følelsen af hjem er afgørende. Vi vil tilbyde plejeboliger, hvor beboerne har mulighed for at skabe genkendelige og personlige rammer, kan føle sig trygge og har lyst og plads til at invitere pårørende og gæster ind.

Beboerne skal have mulighed for at indrette deres bolig, så den afspejler deres personlighed, behov og individuelle stil. Det kræver boliger med mulighed for at indrette sig på flere måder og med plads til personlige ejendele og særpræg.

Fællesarealerne tæt på boligerne skal opleves som en forlængelse af boligen, hvor der inviteres til ophold og samvær. De skal have karakter af en hjemlig dagligdagsmøblering, der skaber en hyggelig og rolig atmosfære. Æstetisk skal det have en sammenhæng til plejehjemmets øvrige indretning og design.

Visuelt kalder det fx på gennemtænkte opbevaringsløsninger til ting så som hjælpemidler, plejeartikler, teknologi og medicin

#2 Fællesskaber med plads til mangfoldighed

Vi vil skabe plejehjem, der imødekommer og samler en mangfoldig beboergruppe i små og større fællesskaber

Alle skal have mulighed for at høre til og at føle sig som en del af et fællesskab. Et plejehjem samler mange liv med forskellige historier, behov og ønsker under ét tag. Der skal være plads til denne forskellighed, til samvær i små og større fællesskaber og til privatliv.

Rammerne skal derfor understøtte både det nære og det store fællesskab: Livet i boligen, mødet med naboen, samværet i de nære fællesarealer, arrangementer for hele huset og interaktion med lokalområdet.

Vi ønsker fleksible rammer, hvor både de helt små og de helt store fællesskaber kan trives og vokse, og hvor beboerne har friheden til at vælge forskellige grader af fællesskab. Overgangen fra boligen til fællesarealerne skal understøtte den frihed – der skal være en oplevelse af at være i nærhed til fællesskabet, samtidig med at man kan gå til og fra sin bolig med en fornemmelse af privathed.

Både udearealer og de mindre og større fællesskaber skal indrettes, så beboerne kan deltage på egne præmisser – som aktiv deltager eller i en mere observerende position. Der skal være zoner, hvor beboerne får oplevelsen af at sidde i noget mindre og samtidig være forbundet til et større fællesskab. Der skal være en fleksibilitet i indretningen af fællesarealerne, så der kan skabes afgrænsede områder, hvor beboere med særlige behov kan få en særlig støtte og tryghed.

#3 Inkluderende arkitektur

Vi vil skabe plejehjem, hvor alle kan føle sig inkluderet på lige fod

Vores plejehjem skal designes, så de er tilgængelige og brugbare for alle, der bor i en plejebolig, og så de kan imødekomme forskellige behov, livssituationer og identiteter. Alle arealer – inde som ude – skal udformes og indrettes, så der er god og ligeværdig tilgængelighed uanset kognitiv og fysisk funktionsevne. De skal derfor opføres efter de 7 principper for *universelt design*, dvs:

1. Retfærdig brug: Designet er inklusivt og stigmatiseringsfrit for alle
2. Fleksibelt i brug: Tilbyder flere brugsmuligheder for at imødekomme individuelle behov
3. Enkelt og intuitivt design: Fjerner unødvendig kompleksitet for at være let forståeligt
4. Letgenkendelig og mærkbar information: Bruger flere sanser til at formidle vigtig info og er kompatibel med hjælpemidler
5. Tolerance for fejl: Minimerer risiko og konsekvenser ved fejl
6. Lille fysisk indsats: Kræver minimal anstrengelse og tillader neutral kropsholdning
7. Rum og plads nok: Passager og områder er rummelige nok for alle brugere

Det har høj prioritet, at beboere og besøgende trygt og nemt kan finde vej.

Kernefunktionerne ønskes derfor placeret centralt, og gangarealerne skal være korte og overskuelige, vække genkendelighed og være med tydelige anvisninger.

Der skal sikres barrierefri adgang mellem boligen og verden omkring, så beboerne uanset behov og forudsætninger kan tilgå omkringliggende faciliteter og fællesskaber.

Alle plejehjem designes desuden med særlig opmærksomhed på demensvenlighed, så beboere med kognitive udfordringer kan være mere selvhjulpne og trygge i hverdagen.

#4 Helende sanseoplevelser

Vi vil fremme ro, velvære og trivsel ved sanselige oplevelser

Vi vil skabe plejehjem, der inde og ude er designet til at give beboerne gode sanselige oplevelser. Vi ønsker, at det, vores beboere ser, hører, smager og mærker, skal vække følelser af fx glæde, liv, minder, meningsfuldhed og forbundenhed.

Vi ønsker at aktivere det helende potentiale, der ligger i at designe og indrette et plejehjem, der stimulerer sanserne på en blid og positiv måde, bl.a. via rolige farver, naturligt lys, dæmpet akustik, duft og materialer med god taktilitet.

Det gode sansedesign handler også om at fællesarealerne indrettes med små kroge, hvor beboeren kan sidde i ro. Generelt skal beboernes opmærksomhed rettes mod de små, gode sanseoplevelser, der skaber glæde og mening i hverdagen samt giver beboerne ro, tryghed og velvære.

#5 Æstetisk helhedsindtryk

Vi vil skabe æstetiske plejehjem, der begejstrer og byder velkommen fra første øjeblik

Vores plejehjem skal være et sted, beboerne har lyst til at opholde sig i og vise frem. Vi ønsker at skabe plejehjem, der vækker begejstring og stolthed hos beboere, besøgende og medarbejdere.

Arkitektur og indretning skal fremstå både æstetisk smuk og funktionel, og i valg af materialer, interiør og møbler skal der lægges vægt på skønhed, kvalitet, holdbarhed og rengøringsvenlighed. Vi vil sikre et sammenhængende udtryk, så plejehjemmet fremstår som en helhed.

Vores plejehjem skal gøre indtryk fra det øjeblik, man ankommer. Derfor ønsker vi at sætte særligt fokus på at skabe et indbydende ankomstområde, der både inviterer til ophold og guider besøgende intuitivt videre mod boliger og fællesarealer. Vi ønsker samtidig, at man allerede ved ankomsten får et indtryk af livet, der udspiller sig på stedet, fx gennem kig til aktiviteter nær ankomstområdet.

Et æstetisk helhedsindtryk kræver også visuel ro og orden i hverdagen. Det kræver fx, at der indrettes med god adgang til affaldsløsninger og depoter tæt på praksis.

#6 Interaktion med lokalområdet

Vi vil skabe plejehjem, der åbner sig og interagerer med naboer og lokalområde

Vores plejehjem skal være en aktiv og naturlig del af dets lokalområde.

Arkitektonisk skal plejehjemmene passe ind i omgivelserne og skal afspejle og være i dialog med den omkringliggende by og natur. Bygningerne skal i både materialer og udtryk falde naturligt ind i bybilledet, og landskab og facade skal være åbne og inviterende over for omverdenen.

Udearealerne omkring plejehjemmet skal forbinde det med omgivelserne. De skal udformes både med tanke på beboernes behov og byens og naboernes behov. Derfor må de gerne være åbne og inviterende, så der skabes liv og mulighed for møder mellem beboere og naboer, samtidig med at de giver beboerne tryghed og ro.

Vi vil skabe et tæt samspil med lokalområdet, så naboerne oplever plejehjemmet som en naturlig del af området, og beboerne oplever, at de er en del af byens liv. Vi ønsker - med respekt for beboernes privatliv og individuelle behov - at give plads til fællesskaber og samarbejder med lokalområdet og et stærkt samarbejde med frivillige. Det indebærer fx, at lokalerne skal kunne bruges fleksibelt, så forskellige initiativer kan blomstre til gensidig glæde for både beboere og naboer.

#7 Nærhed til naturen

Vi vil skabe rammer, hvor alle har en oplevelse af at være tæt på naturen

Nærheden til hav, skov og åbne marker er en del af det særlige ved at bo og leve i Guldborgsund Kommune – og den oplevelse skal følge med ind på plejehjemmet.

Vi vil give alle beboere mulighed for at mærke naturen omkring sig. Adgangen til naturen skal sikres på forskellige niveauer, så beboerne kan tilgå den på egne præmisser. Udearealerne skal rumme en variation, så der både er stille kroge, hvor man kan finde ro, og mere åbne og sociale områder, hvor liv og samtale kan udfolde sig. Overgangen mellem inde og ude skal indrettes så der skabes steder, hvor naturen kan opleves i trygge og skærmede rammer på tværs af årstider, vind og vejr.

Den guldborgsundske natur skal være nærværende i hverdagen på plejehjemmet og beboerne skal kunne mærke årstidernes skiften og følge døgnets rytme. Det kan fx opnås gennem gode kig til udearealerne fra boliger og fællesrum og ved på forskellig vis at lukke naturen ind.

#8 Attraktive arbejdspladser

Vi vil skabe rammer for høj faglig kvalitet og udvikling samt medarbejdertrivsel og -fastholdelse

Vores plejehjem skal være attraktive og meningsfulde arbejdspladser, hvor medarbejderne trives, udvikler sig og har lyst til at blive. Vi vil gennem arkitektur og indretning understøtte et godt arbejdsmiljø, hvor medarbejderne har gode vilkår for at udføre en god og værdig pleje og omsorg, og hvor der er plads til både nærvær, samarbejde og høj faglighed.

Vi vil skabe plejehjem, hvor infrastrukturen er gennemtænkt, med korte strækninger mellem funktioner, aktiviteter og opgaver og med godt arbejdsflow. På den måde kan vi sikre, at medarbejderne har mest mulig tid sammen med beboerne.

Vi ønsker samtidig at maksimere synligheden og tilgængeligheden af vores medarbejdere for beboere, pårørende og frivillige gennem rumlig åbenhed og fysisk nærhed. Derfor bør centrale medarbejderfaciliteter som fx rum til dokumentation placeres tæt ved og evt. med udsyn til beboerne. Det giver tryghed og gør samtidig, at medarbejderne nemmere kan danne sig et overblik. Medarbejderne skal samtidig også tilbydes mere tilbagetrukne, moderne og rummelige faciliteter til omklædning og opbevaring samt til møder, fordybelse og pauser uden forstyrrelser.

Et led i at skabe professionelle og attraktive arbejdspladser er samtidig at forberede vores plejehjem til både eksisterende og fremtidige hjælpemidler og teknologiske løsninger, så vi kan udnytte dets fulde potentiale for at understøtte professionelle arbejdsgange, høj faglig kvalitet, tværfagligt samarbejde, arbejdsglæde samt et godt arbejdsmiljø.

#9 Bæredygtighed – for miljø, økonomi og mennesker

Vi vil vælge bæredygtige løsninger, der skaber værdi, er robuste og økonomiske

Etablering af nye og renovering af nuværende plejehjem skal baseres på en helhedsorienteret forståelse af bæredygtighed, hvor økonomiske, sociale og miljømæssige hensyn skal vægtes i alle valg. Dette gælder både ift. byggeri, fremtidig bygningsdrift og plejehjemsdrift, og det er kommunens klimahandlingsplan der skal sætte retningen.

Byggerierne prioriterer fleksibilitet og dobbeltanvendelse af arealer, som kan understøtte forskellige typer af fællesskaber og behov og samtidig også gøre det nemt at integrere nye løsninger over tid.

Når vi investerer i nye teknologiske løsninger, prioriterer vi dem, der er velafprøvede og har vist sig både økonomiske og værdiskabende i driften i andre kommuner eller sammenlignelige kontekster. Med materialer, indretning og driftsløsninger går vi gerne forrest, men implementerer gradvist og i veldefinerede etaper, når løsningerne er dokumenterbart bæredygtige og fx demonstrerer CO2-reduktion, potentiale for cirkulær ressourceanvendelse, forbedret indeklima, holdbarhed eller rengøringsvenlighed.

Vi ønsker desuden at sætte fokus på forbrug, spild og affaldssortering i hverdagen med henblik på at reducere det driftsmæssige klimaaftryk, hvor vi kan.

Slutnoter

i Oversigt over interessenter i inddragelsesprocessen:

- Plejehjemsledelse
- Centersygeplejeledelse
- AMR
- FTR / lokal MED
- Medarbejdere fra plejen
- Aktivitetsmedarbejdere
- Mad- og måltidsmedarbejdere
- Elever / SOSU rollemodeller
- Diæstist
- Demenskoordinatorer
- Hygiejnesygeplejen
- IT konsulent
- Velfærdsteknologikonsulent
- Ejendomsdrift
- Repræsentanter fra Center for Trivsel & Social Indsats, Center for Teknik & Miljø, Center for Økonomi og Center for Politik & Personale
- Styregruppen, projekt "Fremtidens Plejehjem"
- Pårørende
- Frivillige
- Frivilligcenteret
- Ældre Sagen
- Boligselskaber (eksisterende samarbejdspartnere)
- Ældre og Omsorgsudvalget
- Ældrerådet
- Handicaprådet
- Udsatterådet
- Force 4 Architects (rådgiver)
- Tom Sanders, Plustid (oplægsholder)
- Louise Dedenroth Høj, Det Kongelige Akademi (oplægsholder)
- Morten Rask Gregersen, NORD Architects (oplægsholder)